

Behrnauer

1718

Sächsische

31 4°

342

Landesbibl.

Sächsische
Landesbibliothek
Dresden

SVB
LVSTRATIONEM VER-
NALEM,

IN
GYMNASIO BVDISSINO

VII. KALENDAS MAJÆ SEQUENTIBUS

A. O. R. c1718cc XVIII.

AVITO MORE SVSCIPIE NDAM
ACROASES PRIVATAS
SINGVLIS DIEBVS MERCVRII

POST HOR. IX

DEI PATRONORUMQVE AUSPICIS

INPOSTERUM HABENDAS

INDICIT

GYMNASIIQVE CÛRATORES ET MÛSARUM
PATRONOS CETEROS,

UT

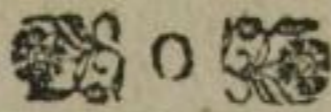
SQUANDO PER OCCUPATIONES LICUERIT
SUPERVENIRE SUBINDE VELINT DICTURIS

DECENTER INVITAT

M. George Ehrenfried Behrnaner/
RECTOR.

BVDISSÆ, LITTERIS RICHTERIANIS.

Eloquentia vera & fulsa

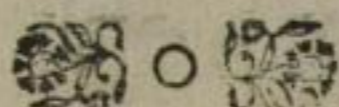
Loquentia copiose loquens sapientia est. Confirmat hoc eleganter Gallus eruditissimus Mr. Gibert de la véritable Eloquence Paris. 1713. Quam enim hoc in libello veredicit: *L'eloquence n'est autre chose, que la sagesse même, quand elle est riche en expressions & en pensées, & habile à trouver les chemins du Cœur.* Quæ cum ita sint, suspicari forte quis possit, sublimiorem longe artem esse dicendi, quam ut juvenilis ætas eadem in Scholis debeat impertiri. Neq; profecto pauci hodie ita opinantur. Difertissimus VIR P. LAMY, quo Rhetorum excellentiorem non vidit Gallia, omne propemodum eloquentiæ studium, dans la Connoissance de soy même e Scholarum umbraculis proscribit. Appellat enim Oratoriam, quæ in Scholis & Gymnasiis traditur, la fausse eloquence, cujus exortem esse oporteat Juvenem. Praecipue vero huc spectat, quando l. c. inquit: *L'etude de la Rhetorique est tres dangereuse à ceux, qui n'ont nul acquis dans les sciences, & paulo post, De la seul il & visible, qu'on ne devoit jamais enseigner la Rhetorique qu'à des gens, qui seroient déjà Philosophes.* Neque adeo multum ab eo recedit Sebastianus Stadelius, in Epistola ad Janum Philomusum de Circumforanealiteratorum vanitate, quæ adjecta est JO. BURCHARDI MENCKENII declamationibus de Charlatan. edit. Amstelod. Hic enim l. c. p. 227. ὅλα τὰ μικτῶς Doctores Scholasticos suspendens scabiose eos propemodum traducit, quod imberbes Oratores (perinde ac si arduo huic muneris, uti loquitur, pueri sufficerent) in scenam proferre auderent. Piscatorum enim instar hamis eos imponere escam cavillatur, quam scirent appetituros esse pisciculos (i. e. discipulorum Parentes) qui alias sine spe prædæ moraturi sint in scopulo. Ad hos proxime sane accedunt Observatores Halenses. Hi namq; Tom. II. Observ. VIII. §. 4. seqq. Oratoriam veriati noxiam esse adfirmant; Hi Oratorem, contra quam Quintilianus olim statuerat, Virum bonum non esse opinantur; Hi superioribus, quas dicunt, facultatibus maxima quæq; per eloquentiam damna inferri statuunt. Haec vero si ita sunt, ecquis ad tam suspectæ artis notitiam Juvenes erudiri posse crederet? Quid de Schuppio dicam, lepido illo & faceto Viro? Hic omnem Oratoriam spetiose mentiendi artem adpellat; de quo vid. ipsius *Lehr-reiche Schriften Francofurti 1701. 8. præcipue Tractat. Freund in der Noth pag. 246.* Hic satius longe esse opinatur in Scholis & Academiis, stipendiis publicis constitui Professores, qui Juvenes, tacendi quam multa dicendi artem edocerent; vid. l. c. ej. Salomon. l. *Regenten-Spiegel pagin. 20.* Enimvero parum nos hi omnes si dicendum quod res est, morantur. Quod, senim ad eruditum Gallum P. LAMY attinet, ille vero sui jam erroris a Cive suo ingeniosissimo & supra citato Mr. Gibert fuit convictus. Cujus ela quanquam conatus sit eludere dans la Rhetorique de Collegue trahie par Son Apologiste Paris. 1704. ipsi tamen ab adversario apte satis fuit responsum, qui ei *Reflexions sur la Rhetorique au l'art de parler* opposuit, quem librum communem propemodum eruditorum promeruisse adplausum inter omnes fere constat. Praeterea ipse LAMY in auro suo contra cariore libro, quem *la Rhetorique au l'art de parler* adpellat, cujus quinta paulo ante Auctoris obitum editio Amstel. prodiit, inque ipsius præcipue præfatione inquit: *Rien de si important, que de savoir persuader.* Quod si verum est, uti omnino est, an ad tam nobile eruditionis decus non mature Juventutem forma-

re

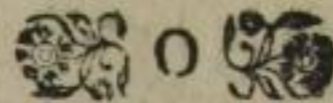
(1718)

7956 II 537

56/3484,4

re fas est? Satis enim eleganter Fridericiani Gymnasii, quod Altenburgi floret Director CHRISTIAN. FRIDER. WILISCHIUS, Fautor atque Amicus noster a Commilitio Academico certissimus, in quodam *Programm.* 1715. *Altenb.* conscripto, inquit: *Linguae laxare tendines & Juvenum ingenia ad eloquentiae facultatem efformare maturius, primarum omnino partium id esse autumant, quibus datum est erectioris animi adolescentes ad bonas artes & literarum doctrinam sua incude diffingere.* Equidem, LAMY inquit: *Je suis persuadé, que l'homme sait naturellement l'art de parler.* Non refragor. Sed quod naturae munus est, arte procul dubio felicius multo poterit expoliri. Cur itaque Juvenes ab his Cancellis arcet? Solam enim naturam rem omnem in eloquentiae studio conficere, non facile dixerit. Adfirmavit id olim *Sextus Empiricus*, e recentioribus vero *Rolandus Maresius*, utrumque autem non praeter rem notavit VIR summe Reverend. Rechenbergius *cap. VI. Libri singularis de studiis Academicis.* Torpet enim omnis natura, nisi arte subinde excitata, novas vires resumit. Sebastianum vero Stadelium suo libenter sensu abundare patimur. De Charlatanismo quaedam commentatus, sui forte ipsius oblitus est. Quis enim imberbes Oratores tam arduo muneri omnino sufficere, vel per somnium saltem cogitavit unquam? Neque meminisse possum eo audaciae abiisse ullum, ut Oratores omnibus numeris absolutos ex angustiis Scholarum Cancellis prodire adfirmaverit? Sed pone, mi Stadeli, in Scholis linguae vincula non solvi, quos postea habebis Oratores? An barbae Opacitas robur addet, ut tanto muneri sufficiant? Si hoc, vereor ne Dux Gregis ipse Caper, Tibi, si non magnus Philosophus, at certe Orator sit. Quod vero Scholae Doctores lucri saltem causa in Palaestram suos ducere Oratoriae Tyrones scribis, temeritate non caret. Quod si enim ex quorundam ingenio judicas omnes, aequae erras, ac si quis ad styli tui petulantiam (vide quae de tam casto dicendi genere cujusquam possit esse opinio) Civium tuorum omnium velit emetiri indolem. Sunt profecto in Scholis etiam Viri boni, qui non ut Sophistae apud Platonem discipulos divites mercedis causa venantur, sed saluti eorum, spreto omni propemodum lucro consulere unice exoptant. Habet tamen adhuc aliquid hic Censor, de quo sibi & gratulatur & gaudet, fere ut pueri de faba. Illud multo est, inquit, obscoenius, quam ut Charlatanismi nomen mereatur, cum iidem umbratici Doctores discipulos jubent publice declamare, Graeco, Syriaco, Hebraico sermone, & Oratoribus & Auditoribus ignoto. Sed bona verba! Res enim tam obscoena forte non est, quam eandem Tibi, Bone VIR, fingis. Nimia peregrini sermonis exercitia Oratoria Charlatanismum sapere negaverit facile nemo; at interdum sine ulla hujus vitii suspicionem posse admitti, nullus etiam paulo prudentior, praeter Te, inficiatus est unquam. Graecae saltem literae eruditis fere omnibus aequae ac Romanae sunt familiarissimae, & si non sunt, esset tamen censentur. Cur itaque Juvenes inter declamandum iisdem uti sibi religioni ducant? Accedit quod magni Prudentesque Scholarum Patroni, non Auditoria ingrediantur ideo, ut a Tyronibus sive erudiantur sive meliora edoceantur, sed ut sua modo praesentia & veterum excutiant dicentibus & stimulos addant, aequissimi semper & virtutis & industriae arbitri existentes. Enimvero quid tandem de Observatorum Halensium opinione statuendum erit? Hanc eo minus examinare nunc lubet, quo magis credimus eos forte non masculam & sobriam eloquentiam, cujus ipsi assertores fuerunt & κοσμηταί, sed inanem & elumbem saltem dicacitatem innuisse, qualem jam olim *Nicolaus Vigelius*, maxi-

mam intulisse cladem Juris - Prudentiae, *Gustavus Georgius Zeltnerus* autem Theologus Altorfinus, omnium haeresium matrem extitisse publice fassus est. Ad quem ipsum Oratoriae abusum forsan & supra citatus *Schuppius* respexit. Quis namque omnes Oratores semper veritatem in animo habuisse crederet? An enim hoc Tibi persuaseris de *Birkhaimero*, *Cardano*, *Galatheo* & *Pontano*, qui laudibus fere divinis Podagram sunt persecuti? An idem admiseris de *Joh. Passeratio*, qui, postquam infelix Pilae usus alterum ipsi oculum abstulerat, Caecitatem summis depraedicare encomiis ausus est? An serio egisse dixeris *Hengendorphinum*, *Bucoldianum*, *Turnerum* & recentissime modo *Mr. de Fallengre* ebrietatis laudes decantantes? An *Caelius Calcagninus* & *Carol. Liebhardus* ad veritatem respexerunt, cum ille, nescio quam obscuroe fordis, hic latrinae (sit venia verbo) scripsit encomium? An *Caspar Dornavius* invidiam, *Jordanus Bruno Nolanus* ipsum infensissimum humani generis hostem ex animo publice laudavit? Paradoxa haec sunt ingenique felicitis ludibria, quae in abusum artis dicendi non sane raro dilabuntur. An vero ideo omni Oratoria Juvenibus, sicuti Romani olim quibusdam Civibus aqua & igni interdices? Minime gentium. Accedit, quod supra laudatus *Mr. Gibert* in elegantissimo suo libro, cujus titulus: *Jugements des savans sur les Auteurs qui ont traite de la Rhetorique* pag. 22. ne illam quidem falsam eloquentiam esse fateatur, quae falsa pro veris & virtutes pro vitiis venditat; sicuti nec illa vera semper & mascula Oratoria est, quae ea tuetur, re ipsa quae vera sunt & habentur ab omnibus. Haec itaque cum ejusmodi sint, tantum abest, ut ab Rhetorum Oratorumque deliciis temere prohibendos esse Adolescentes statuamus; ut potius qui spartam suam rite ornare cupiunt, Scholarum Doctores, id unice operam dare debeant, ut suos, quantum fieri potest, disertos faciant. Nos sane qui de hujus rei veritate dubitavimus nunquam, non quavis modo oblata occasione svavissimis dilectissimisque discipulis nostris, loquendi copiam huc usque fecimus, persuasi tantum eos scire, quantum eloqui possunt; sed ut linguae etiam ingenique vires in iisdem magis obfirmemus magisque, animum induximus nostrum, quovis, per singulas hebdomadas, Mercurii die, divina gratia armati, quosdam eorundem producere prompta memoria verba facturos. Quorum ut dicendi argumenta constent, ea haec nonnulla describere consignareque volumus. Aget itaque, cui Ill. Maj. dictus est

ACROASIS I.

de

VRBE BVDISSA INCENDIIS DELETA AT GRATIA
DEI REÆDIFICATA.

Prologi partes explebit *Gottlob Ehrenfried Stolle*/ Episcopol. Misn. qui Thematis rationem evoluturus, illud cum tempore adprime convenire docebit, quippe quod Memoriae tristissimi & horrendi incendii, quod Anno 1634. totam Urbem, una cum innumeris fere incolis exalit festum est atque sacrum.

Joh. Zwar/ Budisl. Lus. Urbem Budislam intra, favillas abjectam Carmine latino Trochaico deplorabit.

Christianus Fridericus Lange/Lub. Siles. Militis hostisque saevitiam, in misera urbe tum conspicuam, describet Oratione Graeca.

Carl

Carl Heinrich Zachariae, Crosn. Siles, aedem sacram combustaq;
in ista hominum corpora illacrymabit Carmine Germanico.

Gottfried Riemer/ Ruten. Siles. Gratiam DEI, post tot incendia,
in Vrbe Budissina memorabilem & mirabitur & depraedicabit
Orat. Latin.

Joh. Christian Kachlitz/ Budiss. Patres Urbis nostrae Conscriptos,
Ministerium, Gymnasium omnesque incolas DEO demisse
commendabit.

ACROAS. II.

de

RELIGIONE ERUDITORUM.

Joh. Hobian, Meschvv. Lus Orat. Lat. quaestionem evolvit; An
eruditio faciat Atheos?

Siegfried Zeidler de Rosenberg/ de eo, quod vulgo dicitur Religio
Eruditorum, aget Orat. German.

Christoph. Sancte/ Guben. Lusat. causas Religionis Eruditorum
exponet Orat. Latin.

Christian Gottlob Schumann/ Regiom. Lus, de Patriarchis Eru-
ditorum Relig. ex historia literaria disputabit.

Joh. Gottfried Knöcher/ Lips. Misn. veram & Orthodoxam Reli-
gionem pia votorum supplicatione DEO tradet.

ACROAS. III.

de

PHILOSOPHIA BRUTORUM.

Prologi munere fungetur Gottlieb Krause/ Budiss. Lusat. divinam
sapientiam in brutis conspicuam miratus.

Christianus Gotthelf Teupitius, Jutterb. Sax. Logicam Brutorum
exponet Orat. latin.

Joh. Jacob Purmann/ Metaphysicam Brutorum sistet Orat. germ.

Joh. Georgi, Johann Georgenstadt Misn. Physicam brutorum
contemplabitur orat. lat.

Christianus Haberland/ Budiss. Mathesin Brutorum evolvit Orat.
Germ.

Epilogi spartam subibit George Krause/ Budiss. Lus.

ACROAS. IV.

de

RE MUSICA.

Joh. Miegel, Crosn. Siles. de Musices praestantia perorabit latine.

Heinrich Erdmann Seegnit/ Lœb. Lus, de Eruditis φιλομάσοις verba
faciet Latina.

Gotthelf Daniel Weizmann/ Pulsn. Lus, de Eruditis μισομάσοις O-
rationem habebit Germanicam.

Martinus Fridericus Metius, Lub. Lus, de Abusu Musices dicet
Germanice, Chri-

Christoph. Henricus **Holzhammer** / Jenckendorf. Luf. aeternos
Musices concentus Caelicolarum mirabitur stilo Poetico.

ACROAS. V.

de

ANTIQUITATE ET UTILITATE SCHOLARVM.

Michael **Häger** / Senfftenberg. Misn. Scholarum antiquitatem inter-
pretabitur.

Joh. Ephraim **Sickler** / Sebn. Misn. Utilitatem Scholarum exponet.

Joh. **Gottlob Lehmann** / Gorl. Luf. Hostes, & inimicos Schola-
rum recenset.

Christianus **Beckel** / Löb. Lusat. de futili eorum inferendi modo,
qui Scholas contemnunt, disseret.

ACROAS. VI.

de

ELEMENTIS IN BONAS LITERAS INIQUIS.

De Igne in bonas literas iniquo aget Andreas Bernhard, **Cunners-
dorf**. Luf. Orat. Latin.

De Aqua artibus liberalibus inimica dicet Orat. Teuton. Joh. Jo-
achim Strecker, Camin. Pomeran.

De Aeris erga Musas inclementia verba faciet Ephraim Jacob
Otto, Elystr. Luf. Carmine Germanico.

De Terræ in rem Literariam iniquitate loquetur Joh. **Gottlob
Leitsch** / Carmin. Latino.

ACROAS. VII.

de

QVIBUSDAM THEOLOGORUM SINGULARIBUS.

Theologos semiseculares recenset Oratione Latina Joh. Gerique
Ban. Pomer.

Theologos Ecclesiae nostrae Generosos sistet Jo. Benjamin Telz-
kovius Neo-Marchita Orat. lat.

Theologos in utero Deo consecratos exponet Christianus Lu-
dovicus Mierisch, Dresd. Misn. Orat. latin.

ACROAS. VIII.

de

ARTE ET MARTE

firmis honorum Praesidiis.

Joh. Carl de Mezerad, Equ. Luf. & arte & marte viam communi-
ri ad honores docebit Orat. Germ.

Erasmus Leopold de **Gersdorff** / Equ Luf. Literas armis esse prae-
ferendas tuebitur Orat. latin.

Wolff Adolph. de Bergen, Equ. Luf. arma literis praestare evin-
cere conabitur Orat. Germ.

Joach.

Joach. Seyfried de Köckriz, Eqv. Luf. ex historia hoc ulterius illustrabit stilo Romano.

Calpar Gottlob de Luck, Eqv. Luf. neutrum alteri jure posse præferri affirmabit Carmine Germanico.

ACROAS. IX.

De

Tribus Musarum Furiis.

VOLVPTATE, SVPERBIA & INOBEDIENTIA.

Voluptatem describet Petrus Kern, Nadelyviz Luf. Carm. Latin.

Superbiam delineabit David Sigismund Kriegelstein, Budislin.

Orat. Germ.

Inobedientiam exponet Gottfried Lohr-Engel / Ruten. Siles.

Orat. Latin.

ACROAS. X.

de

QUIBUSDAM ERUDITORUM SINGULARIBUS.

Christistian Gotthelff Marche, Budis. de Eruditis cæcis perorabit Latine.

Idem argumentum persequetur eruditorum quorundam cæcitatem moralem miratus Inscriptioe latina Erdmann Gottfried Schneider / Bud. Luf.

Henricus Pfeiffer / Forst Lusat. de Eruditis Superbis verba faciet Germanica.

Idem argumentum considerabit Inscriptioe Germanica Christ. Gottlieb Behrnauer Forsta Lusat.

Christianus Gottlieb Müller / Gorl. Lusat. de Eruditis Rusticis aget Orat. Latin.

Idem argumentum decantabit Carm. German. Daniel Klien / Hoyersvv. Lusat.

ACROAS. XI.

de

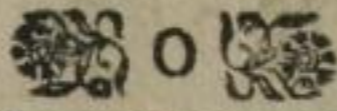
FUGIENDA LVDENDI PRAVA CONSVETVDINE.

Andreas Gottlob Cubitius, Calov. Lusat. Ludendi Cacoethes quandam veluti adolescentum Pestem esse evincet Orat. Latin.

David Schober, Ruten Siles, viam hoc monstrum fugiendi monstrabit Orat. Germ.

Joh. Friedrich Petsche / Krisch. Lusat. Carm. Germanico eruditissimi Galli Hedouillii de Sallo, qui ex mœrore, quod intra aliquot horas centum millia thalerorum ludo perdiderat, mortuus est, interpretabitur *Vitam*.

ACROAS

ACROAS. XII.

de

PEREGRINANDI RATIONE.

De Peregrinationibus Literariis præcipue Romanorum Academicis perorabit Caspar Gottlob Prestovvinus, Soland. Lusat.

De Peregrinationibus Religiosis disseret Gottlob Hempel Königswarth. Lusat.

De Peregrinationibus Politicorum veroque earum fineaget Joh. Gottlob Kirchhoff Loeb. Lusat.

De Optima Christianorum Peregrinatione ad cælorum πολιτεύματα verba faciet Heinrich Gottlob Hoffmann / Bernst. Lusat

ACROAS. XIII.

DE SARTORVM ET TEXTORVM.

antiquitate & præstantia.

Joh. Gottlob Schneider / Gebhardsd. Lusat. Antiquitatem & præstantiam Sartorum describet.

Abraham Gottlieb Weber / Senfftenb. Misn. antiquitatem & præstantiam Textorum asseret.

His, divinis sub auspiciis in posterum, nulla loci, quem obtinent, ratione habita, dicturis adhuc addimus:

Gottlob Siegismund. Jancovium, Gub. Lusat.

Joh. Knescke, Loeb. Lusat.

Martin Zieblerum, Forst. Lusat.

Joh. Jacob Borsch, Großw. Lusat.

Dan. Weckerum, Wief. Siles.

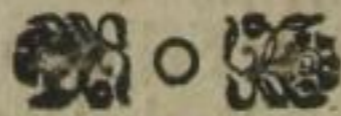
Carl Gottlob de Ziegler & Klipphausen. Eqv. Lusat.

Joan. Christ. Otto, Reichenbach / Lusat.

Quorum dicendi perorandique argumenta hic nobis describere non licuit, quia five ex Novellis publicis, five aliis Casibus, (quos, utinam, quod instat tempus, felicissimos nobis afferat) loquendi materiam capeissent.

Hæc itaque erit tela, quam nobis divina annuente gratia auspicatoris, in posterum etiam *ἂν ὁ θεὸς θελήσῃ* continuare animus est. Favete modo his Profusionibus Patroni, Gymnasiiq; Inspectores gravissimi, & si per occupationes vacaverit, de improvise dicturis subinde haut gravatim intervenite. Quod sicuti observanter à Vobis rogamus: ita ad capeffenda studiorum incrementa nostros Alumnos non parum excitabit. Scrib. Budis-

ſæ d. 22. April. 1718.

Datum der Entleihung bitte hier einstempeln!

25. April 1996

SACHSISCHE LANDESBIBLIOTHEK

2 0307916

Preis:

Bild K

56
3400,4

zu:

zu:

